

Gramsvej nr. 2 og 4 blev til Grams Stiftelse.

Lidt historie om stedet.

De første bygninger vi kender til på Gramsvej

Bykort 1865

Matr. nr. 47 i Hjerting er nuværende Gramsvej nr. 4

Gram Stiftelse

**24. sept. 1799 ejer Svend Mathiasen stedet iflg. Skads Herred.
Følgende kendskab har vi til familien:**

- **1745 blev Svend Risbøl Mathiasen (født 1717 i Hjerting) og Anne Knudsdatter (født 1723 i Hjerting) gift, hvor de bosatte sig, er lidt ukendt.**
- **1753 blev deres datter Maren Svendsdatter født.**
- **1756 fik Svend Mathiasen bevilling til at drive værtshus (Hjerting Badehotel) sammen med Søren Graversen og Tønnes Nielsen, hvor værtshusholder Søren Bovbjerg havde bevilling siden 1754.**
De skulle betale 30 rdl. Til skolemesteren.
- **1758 fik Svend Mathiasen, bonde i Hjerting, borgerskab i Varde.**
For at blive skipper - bådfører - skulle man være borger og helst bosiddende i Varde
Bosiddende blev ikke overholdt.
Beskæftigelse i hans liv var bådfører for Strandinspektøren i Hjerting.

Strandinspektørembede blev oprettet i 1765 –

inden da må Svend Mathiasen have været bådfører for Tolder Søren Sørensen Wedel, der blev afskediget 1759 – Wedel boede i den gamle gård på Skolestien.

I 1759 blev Tolder Michael Møller tolder ved øksne – og hestetolden samt kontrollør imod toldforpagterne i Varde. (øksne er = stude).

I 1753 – 1775 blev Peter Ellung toldkontrollør samt vejer og måler i Varde 16. januar 1753, kontrollør ved øksne- og hestetolden sst. 1755, atter toldkontrollør sst. 1761

Strandinspektør

1761-1771, Niels Jensen Wrang (søn af fisker Jens Jensen W. og Maren Nielsdatter) døbt 25. november 1734 i Amsterdam, Nørup sogn, begr. 8. marts 1771 i Hjerting, Guldager sogn. Gift ca. 1760 med Magdalene Kirstine Jacobsdatter, født ca. 1731, død 29. maj 1817 i Horsens.

Bosat i Horsens. Strandinspektør i Varde 6. august 1761, bosat i Hjerting. Begik selvmord ved at skyde sig selv i sit hjem.

Oplysninger af Bibliotekar Michael Bach

- **Folketælling 1787 boede ægteparret i Hjerting sammen med deres 34 årige ugift datter Maren Svendsdatter og barnebarnet Mathias Risbøl på 8 år, som var født udenfor ægteskab af datteren Kirsten, der i 1810 blev gift og bosat i Bryndum.**
Svend Mathiasen var jordløs selvejer
- **1794 dør Anna Knudsdatter.**
- **1805 sælger Svend Mathiasen Matr. nr. 47 (Gramsvej 4) til Jens Andersen.**

Peder Pedersen Gram købte stedet i 1849.

Anne Marie Rosenkilde Gram f. 7/1 1820 – d. juni 1888

Peter Pedersen Gram f. 10 juni 1817 – d. 30/5 1895

- **1877 d. 12. nov. sælger Peter Pedersen Gram til Niels Jensen.**
- **1907. d. 16.juli sælger Niels Jensen til Peder Pedersen Gram.**
- **1909 d. 16. juli: Gavebrev fra Niels Jensen (døtre Elisabeth og Ingeborg Jensen) til sønnen Peder Pedersen Gram.**
- **1909 d. 07. dec.: Gavebrev fra Peder Pedersen Gram til Grams Stiftelse.**

Matr. nr. 46 i Hjerting er nuværende Gramsvej nr. 2

- **1828 tilhørte stedet Mads Christensen og hans kone Mette Tønnesdatter**
- **1849 solgte enken Mette Tønnesdatter stedet til Espen Mathiasen.**

- **D. 13. marts 1849 fra Espen Mathiasen til Peter Pedersen Gram**

Foto antaget 1890.

Peter Pedersen Gram f. 1817 – søn Peder Pedersen Gram f. 1850

Barnebarn Peter Andreas Rosenkilde Gram f. 1883.

Foto antaget fra 1920. Personer antaget:

Kirstine Elisabeth Ingeborg Rosenkilde Gram f. 1885 – d. 1973
datter til Maren Kirstine Andersen.

Else Anne Marie Rosenkilde f. 1910 – d. 1992.

farmor til Else – Maren Kirstine Andersen f. 1856 – d. 1945.

Fortælling om familien Gram

Bemærk stavemåden af Peter – Peder. Kan godt skabe forvirring i de næste generationer.

Peter Pedersen Gram var født i Lintrup, Gram Sogn 10/6 1817, hvor hans far var hjulmand – han døde tidligt. I kirkebogen står Peter Pedersen f. 10. juni 1817 – far: Peder Pedersen og mor: Else Marie Hansdatter – hvordan navnet Gram kommer til vides ikke.

Peter P. Gram havde en del søskende, hvoraf han var eneste dreng.

Peter P. Gram kom hurtigt ud at tjene på landet, men han lærte også at spille på den tid – han spillede violin og klarinet, så han blev også en lystig spillemand i Hjerting.

Han blev ikke hos bønderne, men blev handelsmand, hvor han solgte småting såsom nåle, tråd, tøj osv. – tjente til en hestevogn og havde dermed adgang til hele Vestkysten, som handelsmand. Det førte ham også til Hjerting, hvor han opkøbte fisk.

Han fik smag for fiskeriet, købte en båd og blev selv fisker 1847 – 48 – 49, hvor Chr. Bundgaard for 8 rigsdaler samt sin del af fangsten, stod som skipper – i 1850 var Peter Gram selv skipper. I 1850 forliste skibet ved Sædding og blev til pindebrænde – fik ny båd - strandede igen ved Fourfeld. Skibet kunne denne gang repareres.

I 1849 giftede han sig med Anne Marie Rosenkilde, hvorefter de begge boede i Hjerting.

Hun var født i Nustrup, Vojens Sogn, hvor hendes far var skrædder og mor jordmoder.

Hurtig tog hun del i byens gøremål såsom ormegravning, påsætning af kroge, saltning af fisk og om vinteren vævning – desuden var hun ikke hel rask.

Hun døde i Kbh. i 1888 hos sønnen Peder, da hun en nat faldt ned af trapperne.

Peter Pedersen Gram døde i Kbh. 30. maj 1895. De er begge begravet på Vestre Kirkegård Kbh.

Foto: Frederik Riise.

De fik sønnen Peder Pedersen Gram født 11/08 1850 i Hjerting – død 25/11 1923 Kbh.

Peder Pedersen Gram hjalp til i hjemmet ved fiskeriet, muslingeskrab og høbjergning omkring Manø og Rømø i Vadehavet, hvilket han beskrev som meget hårdt arbejde – han var da omkring 11- 12 år.

Hans far var streng, men dygtig. Senere arbejdede hans far på Sønderris, hvor han arbejdede på Hansens kartoffelfabrik. Det betød, familien skulle tidlig op hver morgen, så læste sønnen Peder lektier og gik derefter en tur i byen, hvor han sang morgensang.

Tiden gik og sønnen Peder kom i murerlære- og blev svend som 19 årige.

Derefter flyttede han til København.

- ***1886 Murermester***
- ***1895 – 1900 Repræsentant i Murerlavet.***
- ***1896 - Repræsentantskab af Industriforeningen og Arbejderforeningen.***
- ***1897- 1900 Voldgiftmand.***
- ***1904 – 1910 Borgerrepræsentation fro Antisocialistisk Borgerliste.***
- ***1910 – 1923 Rådmand i Magistratens 3. afdeling***
- ***Ridder af Dannebrog***

Peder Pedersen Gram blev viet i Dame, Møn 11/10 1856 til Maren Kjerstine Andersen, født i Fanefjord på Møn - død i Kbh. 9/10 1945.

Ægteparret fik 4 børn:

Peter Andreas Rosenkilde Gram f. d. 24/7-1883 – d. 3/11 1968.

Kirstine Elisabeth Ingeborg Rosenkilde Gram f. 5/08 1885 – d. 1973.

Johannes Rosenkilde Gram f. 1887 – d. 1946.

Anton Marinus Rosenkilde Gram f. 1890 d. 1981 i Los Angeles.

Familien Gram 1915.

Peter Andreas Rosenkilde Gram.

Født d.24. juli 1883 i Kbh.– død d. 3. december 1968.

Efter præliminæreksamen i 1900 kom han i murerlære ligesom sin far og blev svend med sølvmedalje og diplom i 1904.

Efter Det tekniske Selskabs Skole i Kbh. blev han optaget på Kunstakademiets alment forberedende klasse, hvor han blev færdig i 1917.

Han havde haft flere tegne jobs undervejs.

Han modtog K.A. Larssens og Hustrus Legat i 1914 og 1918.

1907 – 1924 bygningsassistent i Kbh.

1925 – bygningsinspektør i Sund Byerne og fra 1930 på Østerbro.

**Elefanthuset i Zoologisk Have, København
Bygget i tiden 1913 -16**

Peter Rosenkilde Gram var med til at bygge en del for Zoologisk Have og en del ejendomme i Kbh. og i provinsen.

- **1932 formand for Bygningsinspektørernes Fællesråd.**
- **1934 formand for Akademisk Arkitektforening – for stat og kommuner.**
- **1939 medlem af murerfagets faste voldgiftsret**
- **1952 mæglingsmand ved Statens forligsinstitution i arbejdsstridigheder.**
- **Medlem af Kunstnersamfundet og Ridder af Dannebrog.**

Peter Andreas Rosenkilde Gram havde 2 ægteskaber.

1. ægteskab med Annette Adriene Erstad f. 22/1 1885 Kbh. – d. 20/9 1928

Fælles barn Else Anne Marie Rosenkilde f. 25/10 1910 Kbh. – d. 1992 i Kbh.

2. ægteskab Marna Kirstine Rasmussen f. 3/04 1905 Svendborg – 23/9 1992

Fælles barn - en dreng - født i 1930.

Gram Stiftelse oprettet i 1899

***Efter Peter Pedersen Grams død oprettede sønnen Peder Pedersen Gram Stiftelsen, som et kært minde om forældrene og en kærkommen gave til byen.
Mange har haft glæde af stedet.***

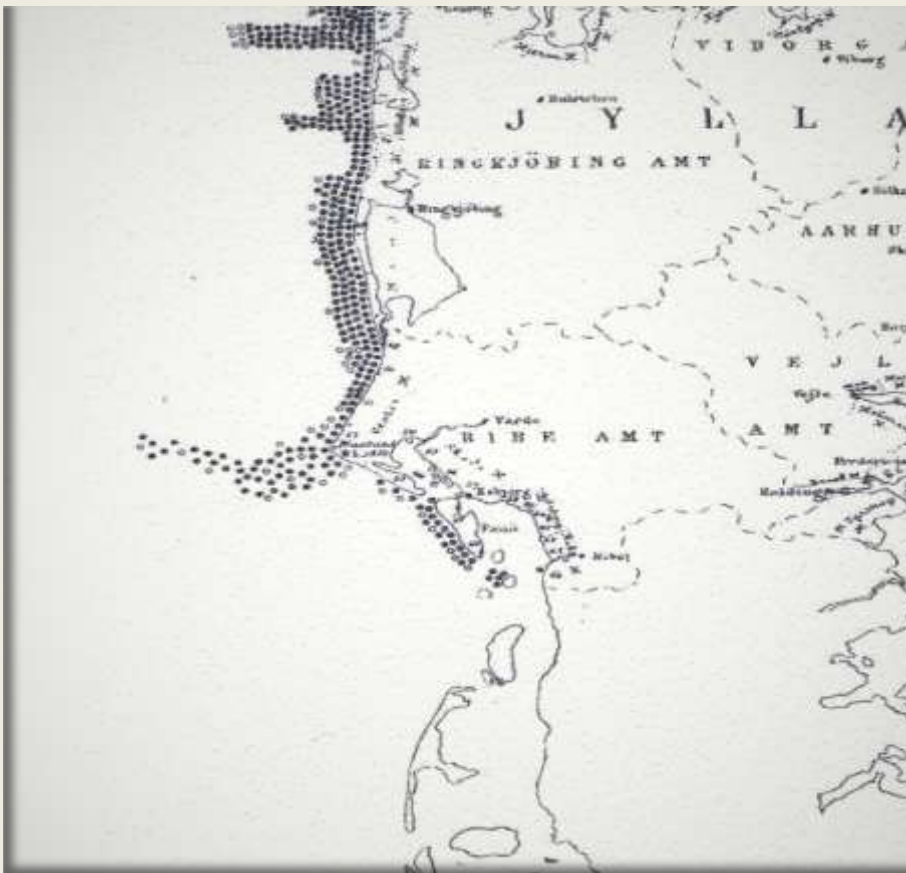

Stiftelsen tilgodeser forulykkedes fiskers enker og andre med fiskeribeskæftigelse.

Som det fremgår af kortet nedenunder, var området hårdt præget af strandinger og sø ulykker, gennem tiderne.

Det ligger sikkert til grund for tankegangen om oprettelsen af både "Frihavn" i 1849 og Grams Stiftelse 1899.

Man så ganske enkelt de sørgende efterladte - måske fattige og faderløse børn – hver dag.

Strandinger på Danmarks Kyster

**Udarbejdet af
J.S. Hohlenberg**

**Strandinger ved
Ribe Amt –
Vestkysten fra 1.
januar 1858 – 31.
december 1882.**

Skibsnavn	: Støren
Skibstype	: Fiskekvasse
Hjemsted	: Hjerting
Bygningssted	: Esbjerg
Bygningsår	: 1888
Materiale	: Eg
Klassifikationsselskab	:
Bruttoregistertonnage	: 18
Nettoregistertonnage	: 18
Skibsfører	: L. Sørensen
Skibsreder	: L. Sørensen
Skibets værdi	: 3000
Assurance	: Uassureret
Ladningens art	: Fersk Fisk
Ulykkessted	: Nordsøen
Ulykkesdato	: 22-12-1894
Ulykkestidspunkt	: Natten til den 22-12-1894
Ulykkens art	: Bortebleven
Supplerende søulykke	:
Vejrforhold	: Orkanagtig Storm. Høj Sø.
Omstændigheder	: Anmeldelse fra Ejerens Befuldmægtigede dat. Hjerting d. 19/1 1895
Årsag	: Ubekendt, da ingen Efterretning haves om Skib eller Besætning efter d. 22/12 1894.
Bemærkninger	: Søforhør er ikke afholdt.

Statistik over søulykker 1894 Esbjerg Byhistoriske Arkiv

"Støren" blev bygget i 1875 af den kendte Lambert Sørensen, der er født i Torrup i 1842. Han blev gift i 1874 med Ane Cartrine Mortensen fra Hjerting. - Lambert Sørensen var kendt for sin udbredelse og indførelse af en dæksfiskebåd, som fik stor betydning for egnen. Skibet var fra Norge - derfra sejlede Lambert Sørensen alene båden til Hjerting, det var en meget farefuld sejlads, som der taltes rigtig meget om.

I 1872 startede han, med at fiske med den ude ved Horn, fra Esbjerg.

Året før han døde, blev han "Dannebrogsmand".

Han fik en dramatisk slutning på et liv med fiskeri.

I 1894 forliste han med skibet "Støren" og druknede sammen med to sønner.

Der var yderlig to sønner i hjemmet

I samme storm forliste Langligbåden "Håbet" ført af Jens Chr. Ebsen, hvor 3 mand druknede.

Hans enke kom til at bo på Gramsvej.

Det gav genlyd - også i Esbjerg - hvor "Den lille og den store maler" lavede en sneskulptur foran læge Bruns villa i Havnegade, til fordel for en indsamling, til forulykkedes fiskeres efterladte.

Den første bevilling og Fundats til Stiftelsen

Gøre vitterligt: At eftersom hos Os Allerunderdanigst er ansøgt og begæret Vor allerhøjeste Stadfæstelse på den i Original brevet hæftede Foundation for Stiftelsen, Fisker Peder Pedersen Gram og Hustru Anne Marie født Rosenkildes Minde til fordel ubemidlede Enker efter forulykkede Fisker i Hjerting By, Guldager Sogn, under Ribe Amt udi Vort Land Nørrejylland saa ville Vi allernaadigst have forbemeldte Fundats udi alle dens Ord Klausuler og Punkter bekræftet og stadfæstet, ligesom for/i og herved bekræftet.

København 11. august 1899. Efterskrift fra 1923.

Grundtset

for Stiftelsen, Fisker Peder Pedersen Gram og Hustru
Anne Catharine, født Rosenkelds Arve.

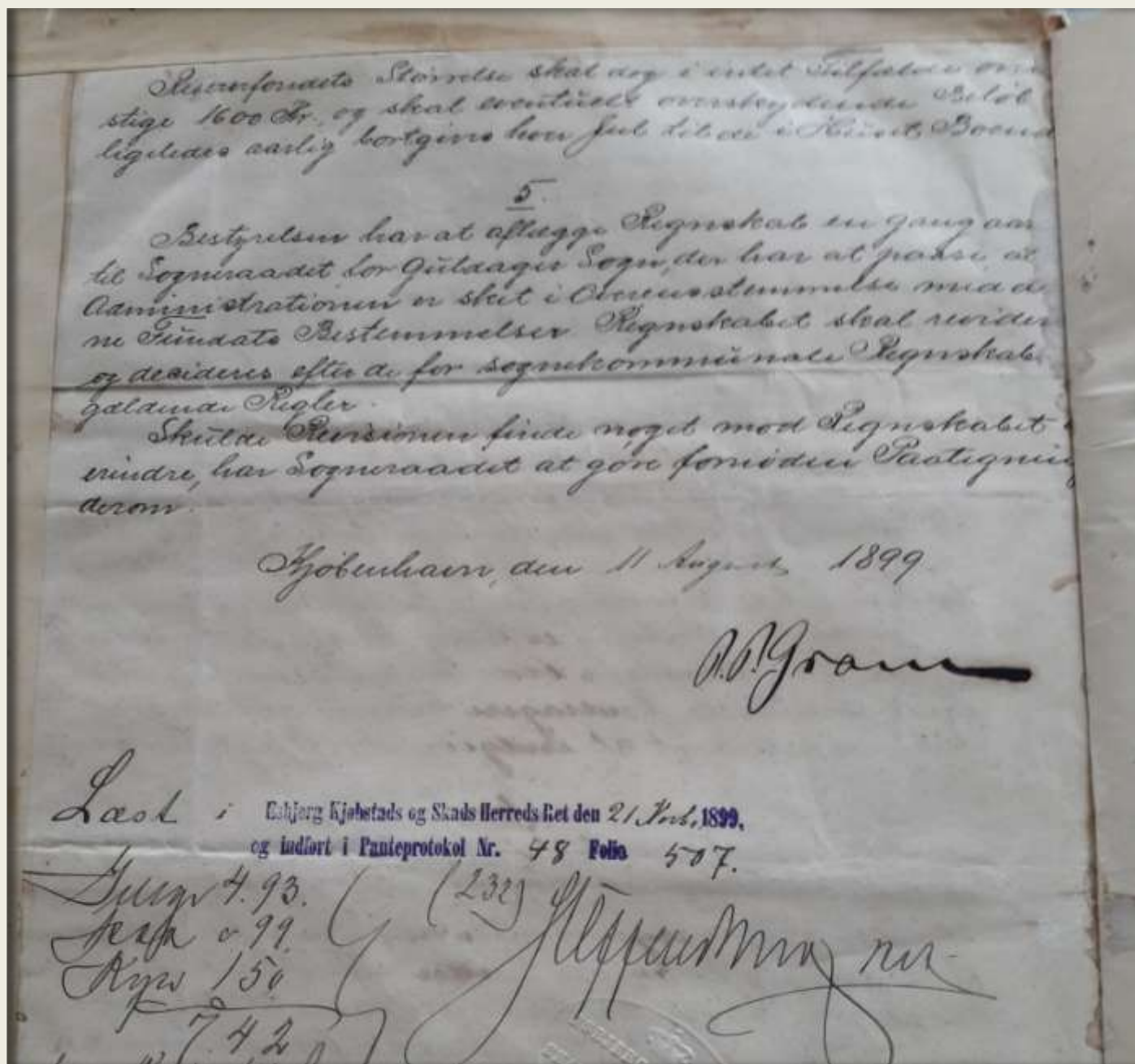
1.
Stiftelsens Formue bestaar af Ejendommen
iblandt Nr. 46 i Hjerding By, Guldager Sogn, Skad-
Køied, skyldsat for Hørdhorn 1/2 Alt., med rette Til-
hørende og Tilhørende derunder Hørd og Part i Gårde-
brønden samt en Kapital, stor 3000 R., er den Stiftelses
Formue.

Stiftelsen benævnes Fisker Peder Pedersen Gram
og Hustru Anne Catharine, født Rosenkelds Arve.

2.
Stiftelsens Bestyrelse skal bestaa af 3 Medlem-
mer, nemlig Sognpræsten i Guldager, der altid er
Formand, et Medlem af Guldager Sogneraad, der er
bosiddende i Hjerding By, og en i Hjerding By bosat,
anset uband, der ikke er Medlem af Sogneraadet. Sog-
npræsten forbliver altid i Bestyrelsen, saa længe han
ikke bliver embedet som Sognpræst i Guldager Sogn.
Skulde Sognpræsten nepensinde være villig til at
indtræde i eller forblive i Bestyrelsen, indtræder For-
manden i Guldager Sogneraad som Formand i Besty-
relsen i Sognpræstens Sted, indtil der ansættes en ny
Sognpræst, der er villig til at indtræde i Bestyrelsen.
De to andre Medlemmer af Bestyrelsen vælges
af Guldager Sogneraad. For det Medlems Valgkomme-
tæ skal være Medlem af Guldager Sogneraad gale
Valget, saa længe han er Medlem af Sogneraadet
og derhos bosiddende i Hjerding.

Findes der ikke i Sogneraadet nogen uband,
er bosiddende i Hjerding, vælges een i Hjerding.

227 1809. 1923 2

Uddrag fra fundats:

I Fundats blev der taget højde for husenes alder – derfor blev der pålagt at opfører nyt hus, det lyder: Der skal opsamles et Reservefond, som anvendes til opførelsen af et nyt Hus, dersom nuværende på grund af ælde skønnes at måtte nedrives. Et sådan Hus kan da, når Bestyrelsen finder det formålstjenligt indrettes til Fribolig til flere familier.

Reservefondets størrelse skal dog i intet tilfælde overstige 1.600 kr. og skal eventuelt overskydende beløb ligeledes årligt bortgives hver Jul til de, der i Huset boende.

Der bortgives efter samme regler som i Post 3 bestemt:

En betingelse for, at få friboliger er, at vedkommende nu og i 8 år, har været bosat i Hjerting BY.

Friboligen bliver selvfølgelig kun at bortgive til hæderlige og ordentlige Folk, som ikke nyder Fattigunderstøttelse. Når en Friboligen er bortgivet, tilfalder den for livstid.

Skulde der ikke, i Hjerting By, findes en sådan person, skal den bortgives til Beboer i Guldager Sogn. Stiftelsens tilhørende kapital i år 1899 på 3000 kr.

Senere kommer der yderlige gavebreve til.

Som medlem af bestyrelsen er Peder Pedersen Gram, Kbh. medlem på livstid. Derefter hans ældste søn Peter Andreas Rosenkilde Gram så længe han ønsker det.

Præsten i Guldager Sogn er altid formand.

Renovering af Grams Stiftelse i 1953 og i 1979

I 2020 blev Stiftelsen igen renoveret.

Gramsvej nr. 2 opført 1899 - Gramsvej nr. 4 opført 1909.

I dag - år 2020 - er der plads til 1 familie i hvert hus.

